

C/2023/1325

22.12.2023

Avizul Comitetului European al Regiunilor – Mentoratul ca instrument puternic și concret pentru Europa de mâine

(C/2023/1325)

Raportoare: Anne RUDISUHLI (FR-Renew Europe)

Membră a Consiliului Departamental Bouches-du-Rhône

COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR (CoR)

I. OBSERVAȚII INTRODUCTIVE

1. reamintește că obiectivul Anului european al competențelor este de a oferi mijloace pentru a beneficia de noile oportunități care decurg din tranziția verde și cea digitală, de a sprijini inovarea și competitivitatea, de a face față deficitelor de competențe din UE și de a promova o mentalitate favorabilă perfecționării ⁽¹⁾ și învățării pe tot parcursul vieții; se așteaptă ca anul european să permită autorităților locale și regionale să beneficieze de sprijin în efortul de a pune în aplicare politici adecvate în materie de ocupare a forței de muncă și de educație;
2. observă că inegalitățile socioeconomice persistente din UE au un impact negativ asupra economiei, coeziunii sociale și stabilității politice a UE și a statelor sale membre;
3. subliniază că peste trei sferturi din întreprinderile din UE declară că au întâmpinat greutăți în a găsi lucrători cu competențele necesare, iar pe de altă parte, doar 37 % dintre adulți participă în mod regulat la activități de formare ⁽²⁾;
4. subliniază importanța învățării pe tot parcursul vieții, a formării și a dezvoltării competențelor pentru populația Europei, precum și necesitatea urgentă de a consolida orientarea profesională oferită cetățenilor, capacitatea de inserție profesională a acestora, reziliența și angajamentul lor social pentru a îndeplini obiectivele strategice ale UE;
5. subliniază că statele membre s-au angajat să adopte politici inovatoare și favorabile incluziunii, prin recunoașterea competențelor formale și informale, promovând educația, formarea și învățarea pe tot parcursul vieții, precum și să ofere o asistență adaptată la nevoile existente, în vederea îmbunătățirii perspectivelor de încadrare în muncă ⁽³⁾;
6. avertizează cu privire la consecințele disparităților teritoriale în materie de ocupare a forței de muncă și de corelare a competențelor în UE, în special în rândul tinerilor, în anumite orașe și regiuni rata șomajului având valori peste medie și/sau înregistrându-se un exod considerabil al creierelor;

II. MENTORATUL CA INSTRUMENT PUTERNIC DE COMBATERE A INEGALITĂȚILOR

7. observă că mentoratul este considerat, în general, o relație interpersonală de îndrumare și de sprijin, întemeiată pe învățarea reciprocă, menită să promoveze autonomia beneficiarului prin obiective adaptate la nevoile sale, permițându-i astfel să dobândească competențe, cunoștințe și noi perspective;

⁽¹⁾ Comisia Europeană (fără dată), „Anul european al competențelor 2023”. [commission.europa.eu](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-year-skills-2023_ro). Pagină web consultată la 11 martie 2023. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-year-skills-2023_ro

⁽²⁾ Comisia Europeană (fără dată), „Anul european al competențelor 2023”. [commission.europa.eu](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-year-skills-2023_ro). https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-year-skills-2023_ro

⁽³⁾ Rezoluția Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației (2021-2030) (2021/C 66/01).

8. atrage atenția asupra efectelor pozitive ale mentoratului în ceea ce privește capacitatea personală și profesională și angajamentul civic (inclusiv pentru persoanele și comunitățile marginalizate), care sunt factori-cheie pentru coeziunea socială, promovarea mobilității sociale și crearea unor condiții echitabile;
9. salută faptul că, în Franța, mentoratul reduce cu 30 % abandonul școlar în primul an de învățământ superior și sporește cu 18 % ⁽⁴⁾ șansele de angajare la șase luni după încheierea studiilor; precizează că înființarea unei federații naționale de asociații de mentorat a permis ca numărul de perechi mentor-beneficiar să crească de la 30 000 la 200 000 în numai doi ani;
10. salută decizia guvernului francez de a face din mentorat una dintre principalele cauze naționale și de a organiza în 2024, la Paris, Summitul european al mentoratului;
11. salută inițiativa regională a guvernului regiunii Navarra din Spania de a sprijini economia socială și solidară prin intermediul unui sistem de mentorat pentru antreprenorii sociali; subliniază că acest plan contribuie la consolidarea, transformarea și dezvoltarea întreprinderilor care au un impact asupra societății și a mediului;
12. observă că, în Italia, un studiu a arătat că tinerii profesioniști care au beneficiat de mentorat au o rată de succes mai mare în carieră și au mai multe șanse să li se încredințeze un post de răspundere în comparație cu cei care nu au beneficiat de un astfel de sprijin ⁽⁵⁾;
13. afirmă că, în general, mentoratul este un instrument eficace de consolidare a competențelor, a încrederii în sine și a motivației și contribuie la eliminarea barierelor din calea ocupării forței de muncă, la reușita în carieră și la o mai bună integrare;
14. subliniază că practica mentoratului rămâne un fenomen prea fragmentat în Uniunea Europeană, cu disparități semnificative între țări și regiuni;
15. subliniază că, în pofida formelor diferite pe care le îmbracă de la o țară europeană la alta și de la o cultură la alta, mentoratul vizează îmbunătățirea competențelor și combaterea inegalităților sociale și economice, precum și a inegalităților bazate pe caracteristici innăscute, teritoriu, origine etnică, gen și pe alte aspecte; subliniază necesitatea unei definiții integratoare și a unui cadru european cuprinzător pentru mentorat;
16. sprijină ideea standardizării practicilor pentru a asigura un mentorat de înaltă calitate în regiuni și orașe, promovând astfel generalizarea acestui instrument în Uniunea Europeană;
17. subliniază că trebuie să se acorde sprijin asociațiilor și organismelor active în domeniul mentoratului pentru a permite apariția unei culturi europene a mentoratului;

III. RECOMANDĂRI POLITICE

(A) *Observații generale*

18. propune o definiție generală a mentoratului, după cum urmează: mentoratul este un proces care implică transferul de cunoștințe, competențe și experiență care sprijină dezvoltarea individuală, pe plan educațional și profesional, încurajând totodată incluziunea socială, solidaritatea și toleranța. El joacă un rol esențial în stabilirea de legături între culturi, generații și societăți, creând astfel o platformă pentru schimburile intergeneraționale și interculturale. El le permite mentorilor să își dezvolte competențe formale și informale și consolidează implicarea lor civică. Participanții la o relație de mentorat au posibilitatea de a face schimb de cunoștințe, experiență și perspective, creând astfel un mediu de învățare dinamic și valoros pentru toate părțile implicate. Mentorul, care a avut deja un parcurs similar, oferă recunoaștere, modele, încurajare și atenție personală ca răspuns la aspirațiile personale, profesionale sau academice ale beneficiarilor activităților de mentorat”;
19. sprijină ideea că mentoratul funcționează într-un mod comparabil pentru diferite subiecte, grupuri-țintă, obiective și organizații, în pofida diferențelor dintre contextele culturale, tradiționale și juridice ale statelor membre;

⁽⁴⁾ Raport de informare al Senatului francez nr. 848 (2020-2021), depus la 23 septembrie 2021.

⁽⁵⁾ Raport de cercetare, Meyer and Associates, 2012.

20. recunoaște că programele de mentorat contribuie la obiectivele Uniunii Europene, cum ar fi implicarea în viața democratică, realizarea unei economii mai competitive și mai durabile, o societate mai favorabilă incluziunii, precum și combaterea inegalităților sociale și economice;

21. solicită ca programele de mentorat să fie integrate în programele de educație și formare și să fie încurajate prin inițiative europene și naționale, astfel încât să devină mai accesibile și mai relevante;

22. solicită, de asemenea, recunoaștere și sprijin pentru programele de mentorat destinate persoanelor care în prezent nu sunt încadrate profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare (NEET), persoanelor deținute în închisori sau persoanelor care sunt vulnerabile în alt mod, pentru a le ajuta să se (re)integreze pe piața muncii;

23. susține crearea unei rețele europene de mentorat, responsabilă cu organizarea de întâlniri, conferințe, ateliere și cursuri de formare online, care să contribuie la schimbul de bune practici;

24. solicită elaborarea unei etichete de calitate pentru mentorat, prin care să se garanteze profesionalismul, performanța și eficacitatea programelor în întreaga Uniune Europeană, în conformitate cu normele juridice în vigoare, și îndeamnă insistent Comisia Europeană să creeze un registru public al inițiativelor de mentorat care au primit eticheta europeană, conferind astfel o mai mare vizibilitate și recunoaștere programelor de mentorat de calitate din Europa;

25. lansează un apel la crearea unei etichete europene în domeniul mentoratului, care să contribuie la stabilirea unor standarde de calitate, bazate pe transparență și pe respectarea unui cod de etică, pentru a consolida încrederea beneficiarilor și a potențialilor parteneri în acest proces, pe baza următoarelor criterii:

- experiența, formarea sau competențele mentorilor;
- compatibilitatea participanților la relația de mentorat;
- transparența;
- respectarea orientărilor etice;
- planificarea programului;
- asiduitatea participanților;
- confidențialitatea;
- evaluarea impactului programului;

26. solicită încurajarea organismelor de formare și învățare, inclusiv a universităților și universităților de științe aplicate să recunoască rolul mentorilor în facilitarea urmăririi cu succes a programelor universitare și în crearea unui mediu favorabil dezvoltării personale și profesionale a studenților;

27. solicită recunoașterea și promovarea, inclusiv la nivelul întreprinderilor, a competențelor formale, informale și transversale dobândite de mentori, de exemplu cele în materie de comunicare, soluționarea de probleme, colaborare și empatie;

28. subliniază că este important să se garanteze continuitatea finanțării de către autoritățile de la nivel european, național, regional și local, prin convenții multianuale, pentru a asigura o dezvoltare și o gestionare eficace a programelor de mentorat. Este esențial ca finanțarea și asumarea programelor de mentorat să fie ancorate, în măsura posibilului, și la nivel local, pentru a se evita întreruperea programelor în cazul în care încetează finanțarea externă;

29. recomandă ca fondurile UE existente, cum ar fi Fondul social european (FSE), să fie utilizate în mod strategic pentru a sprijini inițiativele de mentorat, concentrându-se asupra regiunilor și grupurilor defavorizate care ar putea beneficia cel mai mult de pe urma acestei practici;

30. încurajează întreprinderile și alte entități private să promoveze un ecosistem de mentorat menit să ofere sprijin prin programe de sponsorizare, comunități și rețele de mentorat pentru a permite formarea de mentori în rândul angajaților lor;

31. salută sprijinul exprimat de membri ai Parlamentului European; solicită, în același timp, inițiative concrete din partea Parlamentului European pentru a consolida recunoașterea mentoratului ca mijloc de a crea schimbări sistemice și o societate mai favorabilă incluziunii și este pregătit să contribuie cu experiență dobândită pe teren;

(B) *Perspective locale și regionale pentru dezvoltarea mentoratului*

32. subliniază rolul central al orașelor și regiunilor în coordonarea programelor de mentorat, asigurând o punere în aplicare adaptată nevoilor locale ale populației și răspunzând în mod adecvat cerințelor și particularităților de la nivel teritorial;

33. solicită autorităților locale și regionale să instituie o rețea de mentorat favorabilă incluziunii, echitabilă și accesibilă și să ofere oportunități de mentorat;

34. invită regiunile europene să coopereze și să facă schimb de experiență și cunoștințe în materie de mentorat, încurajând crearea de parteneriate transnaționale pentru a favoriza învățarea reciprocă și diseminarea celor mai bune practici;

35. sugerează ca autoritățile locale și regionale să instituie parteneriate cu universitățile, școlile, organizațiile de mentorat, întreprinderile și alte organisme pentru a crea un ecosistem de colaborare și sprijin care să promoveze beneficiile mentoratului și să încurajeze punerea în aplicare pe scară largă a acestei practici la nivel local;

(C) *Recomandări pentru statele membre*

36. invită statele membre să instituie politici naționale pentru a promova programe de mentorat eficiente, accesibile și favorabile incluziunii; observă că scopul acestor programe trebuie să fie îmbunătățirea accesului la competențele, resursele și rețelele necesare pentru a reuși în etapele-cheie ale dezvoltării, incluzând programe de formare pentru mentori și beneficiarii activităților de mentorat și încurajând participarea diferitelor sectoare ale societății;

37. invită statele membre să aloce fonduri din Fondul social european Plus (FSE+) pentru a sprijini programele de mentorat care și-au demonstrat capacitatea de a răspunde nevoilor populațiilor locale și ale grupurilor vulnerabile și să faciliteze accesul autorităților locale și regionale la aceste programe;

(D) *Recomandări pentru Comisia Europeană*

38. invită Comisia Europeană să regândească și să promoveze activ CV-ul Europass existent, pentru ca el să devină mai bine cunoscut de cetățenii statelor membre și să pună mai bine în valoare experiențele de voluntariat și de angajament civic dobândite, printre altele, prin mentorat; subliniază necesitatea unei strânse colaborări cu serviciile publice naționale de ocupare a forței de muncă și cu organismele private ad-hoc pentru a se garanta că acest CV este luat în considerare în mod real în procesele de recrutare;

39. solicită Comisiei Europene să colaboreze îndeaproape cu partenerii locali, regionali, statali și europeni pentru a elabora un cadru comun, favorizând dezvoltarea unui mentorat de calitate în UE;

40. recomandă Comisiei Europene să sprijine crearea de programe transfrontaliere („cross-border”) de mentorat pentru cetățeni, evidențiind beneficiile sociale și economice pentru cei care se bucură de acest sprijin;

41. invită Comisia să sprijine autoritățile locale și regionale, entitățile publice și private, precum și asociațiile, astfel încât ele să dispună de resursele și instrumentele financiare și umane necesare pentru a asigura gestionarea eficientă a programelor de mentorat;

42. invită Comisia Europeană să faciliteze accesul la resurse financiare pentru organizațiile și inițiativele de mentorat în Europa, prin simplificarea procedurilor administrative, prin furnizarea de informații și consiliere cu privire la sursele de finanțare disponibile și prin încurajarea schimbului de bune practici în materie de finanțare a mentoratului;

43. încurajează Comisia Europeană să instituie o etichetă europeană în domeniul mentoratului, ca recunoaștere a inițiativelor în materie de mentorat care îndeplinesc criteriile de calitate prestabilite, promovând astfel încrederea și excelența în domeniul mentoratului în Europa;
44. solicită Comisiei Europene să exploreze mecanisme de finanțare inovatoare, cum ar fi parteneriatele cu impact social, fondurile de investiții cu impact sau inițiativele de finanțare participativă, pentru a sprijini proiectele de mentorat și a asigura sustenabilitatea lor pe termen lung;
45. este de acord cu evaluarea potrivit căreia „Disponibilitățile actuale din bugetul UE nu mai sunt suficiente pentru a aborda cele mai urgente provocări cu care se confruntă UE și cu atât mai puțin eventualele nevoi viitoare în următorii ani” ⁽⁶⁾ și insistă, prin urmare, asupra necesității de a majora fondurile rezervate pentru FSE+;
46. solicită Comisiei Europene să instituie un raport privind impactul mentoratului și cercetarea referitoare la această practică, astfel încât să poată fi utilizat ca bază pentru elaborarea de politici și măsuri concrete de consolidare și promovare a acestui instrument de politică publică în Europa, în special prin sprijinirea dezvoltării competențelor formale și informale ale mentorilor și prin încurajarea instituirii de programe de mentorat în diferite domenii și sectoare;
47. îndeamnă Comisia să aibă în vedere dezvoltarea componentei de mentorat a programului Erasmus+ și includerea acestuia în programele gestionate direct de Agenția Executivă Europeană pentru Educație și Cultură (EACEA).

Bruxelles, 10 octombrie 2023.

*Președintele
Comitetului European al Regiunilor*
Vasco ALVES CORDEIRO

⁽⁶⁾ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: Revizuire la jumătatea perioadei a cadrului financiar multianual 2021-2027, p. 14.